

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia **v Lysé nad Labem, neděle Oculi (3. postní), 23. března 2025**

Spor o sobotu

Jednou v sobotu procházel obilím a jeho učedníci začali cestou mnout zrní z klasů. Farizeové mu řekli: „Jak to, že dělají v sobotu, co se nesmí!“ Odpověděl jim: „Nikdy jste nečetli, co udělal David, když měl hlad a neměl co jíst, on i ti, kdo byli s ním? Jak za velekněze Abiataru vešel do domu Božího a jedl posvátné chleby, které nesmí jíst nikdo kromě kněží, a dal i těm, kdo ho provázeli?“ A řekl jim: „Sobota je učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu. Proto je Syn člověka pánem i nad sobotou.“ (*Bible, Markovo evangelium, 2. kapitola*)

Putující Ježíš, James Tissot (1886-1896), Brooklyn Museum (Zdroj tamtéž)

Vhodné je doplnit četbou textů Tóry o ustanovení dne odpočinku (Ex 20,8-11; Dt 5,15 či Lv 23,26-32) či 19. žalmu o souvislosti vděčné lásky a tzv. příkázání. Vhodné jsou i písně o lásce jako principu víry, jako např. 686, 687, 423 či 717.

Navštivte webové stránky našeho sboru, stáhněte si další kázání, prohlédněte fotografie, mějte přehled o aktuálním dění v evangelickém sboru v Lysé nad Labem.

www.lysa.evangelnet.cz

Ten velký boj o sobotu, resp. hádka, co se v rámci náboženského přikázání odpočinku smí a nesmí, ten boj nám může připadat malicherný. V naší kultuře (zatím) nevládne žádné náboženské právo; občas nás sice pobaví či pozlobí evropské spory, jestli mohou mít o svátcích prodejny otevřeno, ale jinak se věc veřejnoprávně moc neřeší. Otázkou odpočinku se pak samozřejmě zabývají také odbory zaměstnanců, ale velkým tématem je to především ve světě mentálního koučinku, kdy vám armáda rádoby odborníků radí, jak strukturovat svůj čas, jak správně regenerovat a být efektivnější. Zatímco farizejové nařizují odpočinek z pozice právních předpisů, ti dokonalí rádci současnosti to dělávají z pozice firemní politiky, jejímž cílem je dostat z vás ještě o trochu víc práce. Zatímco farizejové vyžadují poslušnost a zakazují odmlouvání, mentální koučové vám řeknou, že ignorace jejich doporučení brání vaši kariéře, úspěchu a spokojenosti. Všichni to zkrátka dělají pro vaše dobro. Farizejové vám ve jménu dobra hrozí smrtí, neboť předpisy Tóry např. říkají, že Hospodin vyhubí toho, kdo by místo nařízeného odpočinku konal nějakou práci (Lv 23,30). Mentální kouč vás sice popravit nenechá, ale vy se docela obyčejně časem složíte, protože ke všem pracovním povinnostem a času s rodinou se náhle snažíte najít někde i ten doporučený čas pro sebe. A protože v práci vám neubrali a rozvést se nechcete, místo regenerace se dostaví ještě větší stres a shon. Náhle zjistíte, že máte španělská slovíčka na záchodě a jógu cvičíte po půlnoci, abyste byli maximálně efektivní a dokonale se seberealizovali a rozvíjeli. A vyskočit se z toho nedá, protože krom hypotéky a fitka musíte ufinancovat i toho mentálního kouče.

Zajímavé je i srovnání, o co komu jde. Zatímco farizejové Vám chtějí svými nařízeními vybudovat vztah s Bohem, mentální koučové rozvíjejí především váš vztah k sobě samému. Oba přístupy to ale dělají direktivně, aniž by brali v potaz, že žádný vztah se nařizovat nemá. A oba přístupy vám nařizují upřednostnit preferovaný vztah na úkor vašich vztahů s lidmi kolem vás. Budete-li fanaticky milovat Boha a vést v jeho jménu svatou válku, budou pravděpodobně trpět ti kolem vás. A budete-li myslet jen na sebe, většinou to vaše vztahy kolem pohřbí.

Zatímco farizejsky přikazovanou lásku k Bohu asi celkem snadno odsoudíme, ta sebeláska je velmi lákavá a nadmíru populární. Ukřívá se za spoustu frází a moderních moudr. Např. že teprve až budete spokojeni a odpočinutí vy, mohou být spokojeni i ti kolem vás. Už vám ovšem neprozradí, že pod terorem příležitostí, nabídek a výzev vlastně spokojení a odpočinutí nikdy nebudete. Ještě v tomhle se přece můžete zdokonalovat a o tuhle pracovní pozici usilovat a

tímhle způsobem relaxovat! Pokud se nezhroutíte, většinou se sobecky realizujete na úkor těch, kteří jediná vás v životě mohou nést, když dojdou síly. Na úkor své rodiny, své ženy či manžela, kteří si vás brali ještě v době, kdy jste kariéru neřešili, na úkor svých dětí, kterým jste možná sehnali nejprestižnější gympl v Praze, ale čas na ně prostě nemáte. Díky časovému managementu jste tak nakonec možná patřičně zregenerovaní, úspěšní, bohatí, ba tělesně dokonalí, ale pravděpodobně i se svými nejbližšími odcizení, dost možná rozvedení, a pramálo spokojení.

Jak asi tušíte, Ježíš nepatří ani k jedné z výše zmiňovaných skupin. Vztah k Bohu nelze nařít žádným zákonem a už vůbec si Ježíšův důraz na člověka nelze vykládat jako pobídku k sobectví a sebelásce. V tomto má paradoxně blíže k farizejům, neboť i jemu jde o to, aby měl člověk především pevné a zdravé vztahy ke svému okolí, tedy nejen k Bohu, ale i lidem. Ježíš i farizejům jde o stejnou věc, dnešní text ale ukazuje, jak hluboké neporozumění a vzájemná nevráživost začíná provázet jejich společné směřování. Přitom vše začíná celkem mírně. Když farizejové poukazují na to, že učedníci porušili přikázání Desatera, velmi zásadně se z právního hlediska mylí. Podle Tóry bylo povoleno při cestě trhat klasy, třeba i na cizím poli, pokud šlo o utišení okamžitého hladu. Podobné jednání nemohlo být kvalifikováno jako sklizeň či práce, učedníci nic neodnášeli ani nesklízeli, jen mnuli klasy, aby mohli zrní na místě sníst. Sobotní zákaz práce neporušovali. Farizejové patřili k městskému obyvatelstvu, práci v zemědělství ne úplně rozuměli. Přesto chtěli stůj co stůj napravovat svět a vytvářeli dlouhé seznamy toho, co se na základě předpisů Tóry smí a nesmí. A občas si se samotným zákonem protiřečili, jako v dnešním příběhu. Stačilo by jim říci, že jsou břídilové, neznají Tóru, poukázat na patřičná její ustanovení. Tím by je Ježíš zřejmě nejen umlčel, ale i zesměšnil. Ježíš to z nějakého důvodu neudělá. Místo toho k nim začne mluvit lidsky a téměř vstřícně. A patřičně se do toho zamotá, neboť začne vyprávět jeden známý příběh jen tak z paměti. Ježíš vypráví příběh o králi Davidovi, který měl se svými vojáky hlad a pustil se do chlebů určených pro kněze. Nepoukazuje tak na nedodržování dne odpočinku, ale na porušení jiného kultického předpisu. Prostě chce jen říci, že předpisy se občas porušují, např. když jde o zachování života. Vlastně tím farizejům vstřícně naznačuje, že nejde v případě jeho učedníků o práci, ale o jídlo, jako u krále Davida. Ten taky jedl, byť jedl, co neměl. A navíc Ježíš farizeje chlácholivě nabádá, aby se nedurdili, vždyť jimi oslavovaný praotec vlasti ty předpisy taky tak nežral, a přitom

je úžasným příkladem hluboké víry, resp. vzájemného, opětovaného a vroucího vztahu člověka a Boha.

Úplně vidím, jak se na něj farizejové v tu chvíli „sesypali“. I dnes máme celé týmy, které po kdekterém prohlášení jimi nenáviděného politika rozpitvávají každé jeho slovo a počítají, kde všude udal špatné číslo či zavádějící informaci. I Ježíš se jistě dozvěděl, že v jím citovaném starozákonním příběhu nešlo o velekněze Ebjátara, ale jeho otce Achímeleka. A že to vůbec nebyl velekněz, ale jen kněz. A že David nemohl jíst Ježíšem zmiňované „chleby předložení“, neboť ty se používaly až v chrámu, kterýžto za Davida ještě nestál. A že se celý příběh odehrál ve svatyni v Nóbu, což Ježíš určitě záměrně vynechal! Představte si hordu aktivistů z města, kteří přišli Ježíše poučovat stran zemědělství, a když se s nimi Ježíš začne přívětivě bavit, chytají jej povýšeně za každé slovo, smějí se a kroučí hlavou, jakého že burana mají před sebou. Ježíš to tentokrát ještě ustojí. O pár řádek dál, o tom si budeme vyprávět příště, přijde oboustranný hněv a farizeje definitivně zaplaví nenávist a touha Ježíše zabít. Neboť nic tak nepopouzí, jako když vám někdo z vlastních řad začne říkat, kde všude se mýlíte. Boje proti vnitřním nepřátelům byly v dějinách vždy nejhorší. Stalinským čistkám padlo za oběť mnoho a mnoho kovaných soudruhů; komunismus, nacismus, progresivismus, farizejismus... je úplně jedno, ve které partaji se ocitnete. Onálepkovat, vytěsnit, zdiskreditovat, případně zabít. Dnešní příběh je ještě farizejským pokusem o diskreditaci. A podle mého je v něm Ježíš ponejprv trochu překvapen, kam se jeho rozhovory s farizeji, tedy podobnými reformátory jakým se cítí být i on, kam to všechno sklouzává.

Ježíš celý ten rozhovor utne dosti rázně trochu nešťastnou větou, že *sobota je učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu*. Proč nešťastnou? Protože může vést k druhému extrému, tj. anarchismu, nerespektování pravidel, tzv. cochcárně. Ježíš není žádným mentálním koučem a svým prohlášením, že člověk je víc než pravidla a zákony, se nehlásí k lidskému egoismu a sobectví, ve kterých je vlastní já důležitější než vztah k druhému, v tomto případě k Bohu. Sobota je pravidlo, které má vztah rozvíjet, budovat, pomáhat tvořit. Představte si pod pojmem sobota něco jiného, co ustanovuje vztah, třeba věrnost nebo poctivost. Ježíš by určitě neřekl, že člověk nemusí být věrný či poctivý vůči druhému, že v prvé řadě je on, pak teprve ti ostatní, a že když se mu to hodí, může konat dle své libovůle. Sobota je ve své podstatě čas, který máme dát druhému, který máme dát Bohu.

Tím, že druhému věnujeme čas, budujeme vztah. A o vztah s Bohem jde Kristu od samotného počátku nejmíc.

Proč tedy Ježíš s farizeji o sobotě nakonec tak moc polemizuje? V rozhovoru se ukáže, že farizejové chtějí ten správný vztah k druhému, v tomto případě k Bohu, nastolit byrokraticky. Prikázat jej. Jde přece o blaho člověka, jde o dobro, oni tu budují cosi na způsob ráje. Jakoby tohle bylo v lidských silách. Kolikrát se v dějinách opakuje ta pýcha, která se tak snadno změní ve zvlí? Ano, i vztah lze farizejsky vymezit smlouvou a pravidly, jen je otázka, jaký vlastně takový vztah je. Vztahy dané předmanželskými smlouvami, soudními výroky, právními dohodami, písemnými souhlasy s milostným aktem... vztahy stanovené genderovými pravidly či rasovými kvótami... takové vztahy cosi podstatného postrádají. Postrádají autentickou lásku. Postrádají důvěru v druhého. Všechna ta pravidla jsou přece jen prostředky sloužící vyššímu cíli. A není-li vztah bez těchto prostředků možný, je-li dokonce bez přijetí „právních“ závazků problematický, je to ještě vztah? Co dělá vztah vztahem? Právní rámec??

Dodá-li Ježíš na závěr, že *syn člověka je pánem i nad sobotou*, není to dle mého stanovení dalšího právního rámce, v němž by sám sebe postuloval jako nového zákonodárce, který určuje co je a není sobota. Spíš chce opakovaním zdůraznit, že je to vztah, co zakládá právní rámec a nikoli naopak. Ježíš jakoby nám připomínal, že všechny zákony a pravidla jsou pouze prostředky; jsou ochranou vztahu, který ovšem nezakládají. I pro naše vztahy platí Ježíšova provokativní otázka, nakolik jsou pravidla ještě ochranou vztahu a nakolik mohou být i jeho překážkou.

Když dva dělají totéž, nebývá to totéž. Ježíš i farizejové si hrubě nerozumí, přitom vycházejí ze stejného pramene, z četby a porozumění Tóry. Podle Desatera je sobota dnem, kdy Bůh odpočinul od svého stvořitelského díla (Ex 20,8-11) a kdy vyvedl svůj lid z egyptského otroctví (Dt 5,12-15). Je to doba, v níž má člověk odpočinout od práce a věnovat se Hospodinu. To pro něj Bůh vytvořil tuto krásnou planetu, to z lásky k němu toužil po jeho svobodné a opěťované lásce, to z lásky toužil po svém lidu, lidu milujícím, lidu Hospodinově. U vědomí těchto láskyplných činů se rodí víra, rodí se opěťovaná láska, rodí se vztah lásky. Jen člověk je této lásky schopen, neboť je obrazem Božím. Tak jako Bůh miluje, může i člověk milovat, tak jako Bůh odpočinul, může i člověk odpočívát. Vše

právě řečené zakládá sobotu, bez toho naopak žádná sobota neexistuje, byť by byla desetkrát na papíře.

Žalm: Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou. Svoji řeč předává jeden den druhému, noc noci sděluje poznatky. Není to řeč lidská, nejsou to slova, takový hlas od nich nelze slyšet. Jejich tón zvučí celičkou zemí, zní jejich hovor po širém světě. Hospodinův zákon je dokonalý, udržuje při životě. Hospodinovo svědectví je pravdivé, nezkušený jím zmoudří. Hospodinova ustanovení jsou přímá, jsou pro radost srdci. Hospodinovo přikázání je ryzí, dává očím světlo. (Ž 19)

Modlitba: Bože, dej mi sílu se ptát po smyslu všech věcí. Ty jsi mne jako člověka zahrnul láskou i důvěrou, prosím proto o dostatek lásky a důvěry mezi lidmi i k tobě samému. Amen.